

Nr 53.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1945 kl. 13 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bidrag för anläggande av gemensamma tvättinrättningar på landsbygden jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln, punkten 158, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1945/46 beräkna ett reservationsanslag av 150 000 kronor till Bidrag för anläggande av gemensamma tvättinrättningar på landsbygden.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 16 februari 1945 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 76, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till Bidrag för anläggande av gemensamma tvättinrättningar på landsbygden för budgetåret 1945/46 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 294 av herr *Jonsson m. fl.*, likalydande med II: 456 av fröken *Nygren m. fl.*, vari hemställts,

att riksdagen måtte besluta, att anslaget till Bidrag för anläggande av gemensamma tvättinrättningar på landsbygden måtte höjas från föreslagna 150 000 kronor till 250 000 kronor;

2) II: 461 av fru *Boman*, vari hemställts, att riksdagen måtte

dels besluta om höjning av anslaget till Bidrag för anläggande av gemensamma tvättinrättningar på landsbygden från föreslagna 150 000 till 500 000 kronor,

dels ock i samband därmed i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att gränserna för statsbidrag till dylika anläggningar måtte höjas från nuvarande 25 resp. 40 procent till 35 resp. 60 procent av kostnaderna.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionerna, får utskottet hänvisa till dessa.

Såsom ett led i avsedda åtgärder till lättande av hemarbetet på landsbygden har årligen från och med budgetåret 1939/40 å riksstaten anvisats anslag till bidrag för anläggande av gemensamma tvättinrättningar på landsbygden.

Anslaget, som för ett vart av budgetåren 1939/40—1942/43 utgått med 50 000 kronor och för budgetåret 1943/44 med 100 000 kronor, är för innevarande budgetår uppfört med 150 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 22 december 1939 utfärdat kungörelse (nr 911) angående statsbidrag till gemensamma tvättinrättningar på landsbygden.

I skrivelse den 31 augusti 1944 har *egnahemsstyrelsen* hemställt, att för budgetåret 1945/46 ett oförändrat anslag av 150 000 kronor måtte anvisas för ifrågavarande ändamål. Styrelsen har härvid anfört i huvudsak följande.

De för budgetåren 1939/40—1943/44 beviljade anslagen ha disponerats till hela sina belopp. Ett avsevärt antal ansökningar om bidrag äro för närvarande föremål för behandling av *egnahemsstyrelsen*, varjämte styrelsen på grund av inkomna förfrågningar har sig bekant, att än flera ansökningar äro att vänta. Erfarenheterna tyda sålunda på en fortsatt tendens mot starkt ökad efterfrågan på bidrag. Med hänsyn härtill och då ifrågavarande bidragsverksamhet har en viktig uppgift att fylla, skulle styrelsen närmast vara benägen att för budgetåret 1945/46 föreslå ett högre anslagsbelopp än det som använts för innevarande budgetår. Då emellertid 1941 års befolkningsutredning vid fullföljandet av sitt uppdrag till behandling även upptagit de med andelstvättstugebyggandet sammanhängande frågorna samt det icke är utslutet, att därvid framkomma vissa nya synpunkter på frågan om statligt understöd till denna verksamhet, har styrelsen icke ansett sig böra nu förorda någon ändring beträffande tidigare anslagsram.

I detta sammanhang må erinras, att Kungl. Maj:t enligt beslut den 28 maj 1943 och den 21 juli 1944 bifallit framställningar från *egnahemsstyrelsen* om rätt att av ifrågavarande anslag få disponera högst 10 000 kronor under vart och ett av budgetåren 1943/44 och 1944/45 för anställande av särskild befattningshavare för rådgivnings- och upplysningsverksamhet med avseende å andelstvättstugornas drift. Med hänsyn till omfattningen av det arbete, som flera befattningshavare på styrelsens byggnadskontor, delvis med åsidosättande av andra uppgifter, måste nedläggas på projektering av andelstvättstugor, kan det visa sig nödvändigt, att ytterligare medel för administrationskostnader tagas i anspråk från förevarande anslag.

Statskontoret har i remissutlåtande den 23 oktober 1944 icke haft något att i och för sig erinra mot *egnahemsstyrelsens* ifrågavarande anslagsäskande. Emellertid har statskontoret liksom tidigare ansett sig böra framhålla det ur skilda synpunkter mindre tillfredsställande i den av styrelsen föreslagna anordningen att taga i anspråk förevarande anslag för bestridande av med bidragsverksamheten förenade administrationskostnader.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Såsom jag vid ärendets behandling i årets statsverksproposition framhöll har 1941 års befolkningsutredning för avsikt att framlägga förslag, vilka sammanhänga med förevarande anslagsfråga. Enligt vad från utredningen meddelats torde dessa förslag vara att förvänta inom den närmaste tiden men synes det bliva nödvändigt att räkna med att — även om förslagen i fråga kunna föreläggas årets riksdag — en viss tid kommer att förflyta, innan desamma kunna genomföras. Under sådana förhållanden torde medel för förevarande ändamål för nästa budgetår böra beräknas enligt samma grunder som för närvarande. I anslutning till vad *egnahemsstyrelsen* föreslagit förordar jag därför, att under ifrågavarande anslag för budgetåret 1945/46

upptages samma belopp som för löpande budgetår eller 150 000 kronor. Endast efter medgivande av Kungl. Maj:t torde anslaget få tagas i anspråk för bestridande av med verksamheten förenade administrationskostnader. För sistnämnda ändamål synes böra beräknas ett belopp av högst 10 000 kronor. I den mån så finnes erforderligt bör egnahemsstyrelsen vid bidragsverksamhetens fortsatta bedrivande samråda med 1941 års befolkningsutredning.»

Utskottet delar departementschefens uppfattning att — med hänsyn till att förslag i ämnet är att förvänta från 1941 års befolkningsutredning inom den närmaste tiden — medel till förevarande ändamål för nästa budgetår böra beräknas enligt samma grunder som för närvarande. Emellertid vill utskottet i anledning av de föreliggande motionerna tillstyrka en ökning av anslaget med 100 000 kronor till 250 000 kronor. Vad åter angår den motionsvis påyrkade ändringen i bidragsbestämmelserna anser sig utskottet, i avbidan på befolkningsutredningens förslag, icke nu böra föreslå någon riksdagens åtgärd i sådant hänseende.

Utskottet.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

A. att riksdagen må i anledning av förevarande proposition samt motionerna I: 294 och II: 456, likalydande, ävensom motionen II: 461, såvitt angår anslagsfrågan, till *Bidrag för anläggande av gemensamma tvättinrättningar på landsbygden* för budgetåret 1945/46 under nionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av 250 000 kronor;

B. att motionen II: 461 i övrigt icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 11 maj 1945.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 52.